

Puntdevista 24. La Pedagogia ben feta sempre és política (24/10/2017)

La nostra democràcia té les seves arrels en la societat grega clàssica, malgrat que aquella es mantenia sobre una base d'esclaus i sota el govern de la minoria propietària i culta. En aquella societat, Aristòtil va definir l'home com un "animal polític"; és a dir, el concepte d'home en la seva plenitud era el d'un ciutadà de la polis, de la ciutat-estat on vivia. Va ser uns quants segles després, en la revolució francesa, quan es parlà del ciutadà d'un país-estat, i es demanà a l'escola que preparés a les següents generacions per exercir aquesta ciutadania; així és com es generalitza l'educació escolar i es fa obligatòria. Educar en l'escola equival a fer ciutadans que puguin exercir plenament els seus drets i deures en el país o territori on viuen. Ser ciutadà no exclou tenir personalitat pròpia. La Pedagogia escolar, per tant, està al servei de la Política en aquest sentir.

El poder polític, conscient de la força que pot tenir l'escola en el pensament i en l'ús de la llibertat de les persones, sempre ha volgut influir en el sistema educatiu, i el seu grau d'incidència és inversament proporcional al grau de democràcia que el poder polític practica. Ens estranya ara que el poder del govern central espanyol vulgui controlar el nostre sistema educatiu? Altra cosa és si realment és factible aquest control de manera eficaç, però en les simples intencions ja es pot advertir de quin tipus de poder polític es tracta.

L'acusació al sistema educatiu català de ser adoctrinador i d'infondre l'odi a Espanya no mereix comentaris entre gent mitjanament intel·ligent i que conegui el nostre tarannà cultural i als nostres docents. Amb un simple detall en pot haver prou per il·lustrar l'actuació general del nostre sistema educatiu en aquest possible adoctrinament nacional: preguntar en quantes escoles s'ensenya la lletra del nostre himne oficial (el de l'Estatut que es diu vigent) i es canta. Ben segur que si els nostres alumnes l'han après ho han fet majoritàriament al carrer, en les manifestacions socials. No cal afegir res més.

La qüestió que ara se'ls planteja a les nostres escoles i docents és si han de preparar als seus alumnes per a ser futurs ciutadans o futurs súbdits. I això en mig d'un ambient general enrarit pels esdeveniments polítics que ens toca viure. Som molts els qui dormim poc i malament, que tenim una tristor en el nostre cor que no ens permet treballar amb alegria, amb il·lusió. I si aixequem el cap i ho comentem, ens podem trobar amb algú que ens digui: "vosaltres en teniu la culpa"; "què us pensàveu, que us en sortiríeu"? i perles semblants. De què ens hem de sentir culpables, de què?

Molts ens hem de sentir culpables d'haver tingut el desig de ser governats per persones properes, que entenen i estimen el nostre país? Culpables de considerar que Catalunya és una nació que té dret a determinar lliurement el seu destí, i fer-lo al costat dels qui el vulguin compartir? Culpables de sortir pacíficament al carrer per demanar que això es faci possible en l'Europa del segle XXI? Culpables de demanar poder saber quants ciutadans de Catalunya

volen aquesta opció i, si no som majoria, respectar les altres possibles opcions? Culpables de respectar i seguir a un govern que va guanyar unes eleccions amb un programa que ha dut a la pràctica?

N'hi ha molts altres que durant aquest darrers anys han predicat una via, deien, de moderació. Una "tercera via" que podia suposar un cert augment de l'autogovern i un tracte més equitatiu per a Catalunya. Una tercera via en la qual l'estat no hi ha volgut posar mai cap tren per poder pujar-hi. I ara també se senten angoixats, desorientats, davant la manca absoluta d'oportunitat per la seva opció, que ni tan sols la volien posar en una possible consulta acordada y legal front la legislació espanyola. Han quedat orfes de suport i solament poden acusar al primer grup d'haver-los dut fins al "límit del precipici", diuen. Son els qui dubtaran si les escoles han de fer ciutadans lliures o súbdits, perquè no tenen clar quins són els límits de la ciutadania.

Resten els qui diuen està angoixats també, però consideren pertinent la pèrdua de l'autogovern. Es consideren, diuen, tant catalans com espanyols, però si han après el català és gràcies a l'escola que ara condemnen, accepten totes les mesures que pren l'estat, siguin en forma de lleis, empresonaments polítics, càrregues policials o aniquilació de la llibertat de comunicació en els mitjans públics. Ja els sembla bé que el nostre sistema educatiu es dediqui a fer súbdits, d'una monarquia que la revolució francesa es va encarregar de suprimir abans de proposar la universalitat de l'educació escolar.

És en els moments difícils quan els pobles i les persones es posen a prova. Catalunya n'ha passat molts de moments difícils al llarg de la seva història i malgrat tot hem anat avançant, superant desavinences internes i atacs forans. Ben segur que ara també ens en sortirem, encara que sigui amb algunes ferides. Ho hem de fer per nosaltres mateixos però sobre tot per les properes generacions; cadascú des del seu lloc i els educadors pensant en el conjunt.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)